

Brüssel, 1. oktoober 2021
(OR. en)

11899/21

SOC 518
EMPL 376
ECOFIN 848
EDUC 297

MÄRKUS

Saatja:	Tööhõivekomitee
Saaja:	Alaliste esindajate komitee / nõukogu
Teema:	Peamised tööhõivealased väljakutsed: tööhõivekomitee põhisõnumid, mis põhinevad iga-aastasel tulemusaruandel ja tööhõive olukorra jälgimise vahendil – Kinnitamine

---

Käesolevaga edastatakse delegatsioonidele tööhõivekomitee põhisõnumid, mis põhinevad iga-aastasel tulemusaruandel ja tööhõive olukorra jälgimise vahendil, pidades silmas nende kinnitamist nõukogu (tööhõive, sotsiaalpoliitika, tervise- ja tarbijakaitseküsimused) 15. oktoobri 2021. aasta istungil.

Iga-aastase tulemusaruande täielik tekst on toodud dokumendis 11899/21 ADD 1.

Tööhõive olukorra jälgimise vahendit käsitletakse dokumendis 11899/21 ADD 2.

**Peamised tööhõivealased väljakutsed: tööhõivekomitee põhisõnumid, mis põhinevad
2021. aasta tulemusaruandel ja tööhõive olukorra jälgimise vahendil**

1. Tööhõivekomitee koostas ELi toimimise lepingu artiklis 150 talle antud ülesannetest lähtudes nõukogu jaoks oma iga-aastase ülevaate tööhõiveolukorrast ELis. Ülevaade on esitatud 2021. aasta tööhõive olukorra jälgimise vahendis, mille abil jälgitakse edusamme strateegia „Euroopa 2020“ eesmärkide saavutamisel ning määratakse kindlaks peamised tööhõivealased väljakutsed ja head tööturutulemused ELis ja igas liikmesriigis. Tööhõive olukorra jälgimise vahend põhineb strateegia „Euroopa 2021“ ühise hindamisraamistiku järeldustel. Ühine hindamisraamistik on näitajatel põhinev ning tööhõivekomitee, sotsiaalkaitsekomitee ja komisjoni ühistööna valminud hindamissüsteem, mis hõlmab tööhõivesuunistes osutatud üldisi ja konkreetseid poliitikavaldkondi ning mille eesmärk on tuvastada nendes valdkondades ülevaatlikult peamised väljakutsed ja head tööturutulemused ning toetada liikmesriike prioriteetide seadmisel.
2. 2021. aasta tööhõive olukorra jälgimise vahendi peamised järeldused on kokku võetud 2021. aasta tulemusaruandes. Need täiendavad järeldusi, mis tulenevad nõukogu soovitude rakendamise mitmepoolsest järelevalvest tööhõivekomitee poolt Euroopa poolaasta raames. 2020. aasta tööhõive olukorra jälgimise vahendi järeldused kajastavad COVID-19 pandeemia suurt mõju tööturule.

3. Kriis on seadnud liikmesriikide tervishoiusüsteemid pretsedenditu surve alla, samal ajal kui sellega seotud sotsiaalse distantseerumise meetmed mõjutasid tõsiselt tootmist, tarbimist ja investeeringuid. 2020. aastal tervikuna vähenes ELi SKP eelnenud aastaga võrreldes 6%. 2021. aasta suvise majanduse vaheprognoosi kohaselt peaks ELi majandus kasvama 2021. aastal 4,8% ja 2022. aastal 4,4%. Pärast tõusu 6,7%-lt 2019. aastal 7,1%-le 2020. aastal tõuseb töötuse määr prognooside kohaselt 2021. aastal 7,6%-le (enne kui see langeb 2022. aastal 7%-ni)¹. Liikmesriikide kriisist väljumine saab olema ebahütlane ning võib seega õõnestada varasemaid püüdlusi saavutada ülespoole suunatud lähenemine. Tekkinud väljakutsete käsitlemine on kestliku ja kaasava taastumise seisukohast otsustava tähtsusega.
4. Eelmisel kümnendil kasvas tööhõive ELis jõudsalt. Alates strateegia „Euroopa 2020“ vastuvõtmisest 2010. aastal kasvas tööhõive määr EL 27s (20–64aastased) maksimaalselt 5,3 protsendipunkti (67,9%-lt 2010. aastal 73,2%-le 2019. aastal), kusjuures kõige püsivam kasv leidis aset pärast 2015. aastat. 2019. aastal oli ELi tööhõive jõudnud kõigi aegade kõrgeimale tasemele. Pandeemia peatas olukorra paranemise. 2020. aastal langes tööhõive määr 72,5%-le (meeste puhul 78% ja naiste puhul 66,9%). Tööhõive määra langust täheldati kõigis ELi liikmesriikides peale kolme. 2020. aastal saavutasid viisteist ELi liikmesriiki strateegia „Euroopa 2020“ riiklikud eesmärgid või ületasid need, samas kui 12 liikmesriiki nende saavutamiseni ei küündinud. Tuleviku puhul seatakse Euroopa sotsiaalõiguste samba tegevuskavas ELi tööhõive määra eesmärgiks 2030. aastaks vähemalt 78%. Euroopa Ülemkogu kiitis selle eesmärgi heaks 25. juunil 2021 kooskõlas Porto deklaratsiooniga².

---

¹ Vastavalt 2021. aasta kevadisele majandusprognoosile (märkus: suvine majanduse vaheprognoos ei sisalda teavet töötuse kohta).

² <https://www.consilium.europa.eu/media/50828/2425-06-21-euco-conclusions-et.pdf>

5. Poliitiline reageerimine pandeemia tagajärgedega toimetulekuks on olnud kiire ning tööhõive vähenemise piiramiseks liikumispiirangute ajal on võetud meetmeid, nagu lühendatud tööaja kavad töötajatele, sissetulekutoetused füüsilisest isikust ettevõtjatele ning likviidsusmeetmed ettevõtetele. Selle tulemusena ei esinenud ELi tööhõivemäära järsku langust, samal ajal kui töötuse määr tõusis vaid tagasihoidlikult. Pandeemia mõju 2020. aastal kajastub siiski selliste muude näitajate halvenemises (ja volatiilsuses), nagu töötatud tundide koguarv, töölt puudumine ja tööturu lõtku meetmed.
6. Jälgimise tulemusena tuuakse esile ka mitu negatiivset suundumust (2019–2020): nominaalse tööjõu ühikukulu suurenemine (24 liikmesriiki); hiljuti palgatud töötajate osakaalu näitaja halvenemine (21 liikmesriiki); kogutööhõive vähenemine (20 liikmesriiki) ning hariduses ja koolituses osalevate täiskasvanute osakaalu näitaja vähenemine (19 liikmesriiki). Lisaks on peamised tööhõivealased väljakutsed kindlaks määratud oskuste ja elukestva õppe, tööturul osalemise, sotsiaalkindlustussüsteemide, haridus- ja koolitussüsteemide ning soolise võrdõiguslikkuse valdkonnas.
7. Tööhõive olukorra jälgimise vahendis on siiski välja toodud ka mõned positiivsed suundumused aastateks 2019–2020. Eelkõige suurenes märkimisväärselt kesk- või kõrgharidusega täiskasvanute osakaal 15 liikmesriigis. Lisaks vähenes mittevabatahtliku ajutise tööhõive määr 10 liikmesriigis ja 9 liikmesriigis vähenes sooline palgalõhe.
8. Tööhõive, sotsiaalpoliitika, tervise- ja tarbijakaitseküsimuste nõukogu 2021. aasta juuni istungiks esitatud horisontaalses arvamuses Euroopa poolaasta kohta märkis tööhõivekomitee, et praegune kriis nõudis erakorralisi meetmeid, mille tulemusena loodi taaste- ja vastupidavusrahadu – enneolematu rahastamisvahend investeringuteks ja reformideks, et leevendada kriisi majanduslikku ja sotsiaalset mõju ning toetada kaasavat ja kestlikku majanduse taastumist ning õiglast rohe- ja digipööret.

9. Horisontaalses arvamuses märgiti lisaks, et Euroopa poolaasta on jätkuvalt tõhus koordineerimisvahend kestliku ja kaasava majanduskasvu, konkurentsivõime, tööhõive ning piisava sotsiaalkaitse ja sotsiaalse kaasatuse soodustamiseks, eriti praeguse kriisi ajal. Seoses 2021. aasta poolaasta tsükliga seotud menetluslike kohandustega on komitee liikmed seisukohal, et taaste- ja vastupidavusrahadust tulenevad muudatused olid põhjendatud, kuna keskenduti kiireloomulistele kriisivastastele poliitikameetmetele ja reformidele. Tööhõivekomitee on seisukohal, et need kohandused peaksid jääma ajutiseks. Komitee liikmed toetavad kindlalt õigeaegset tagasipöördumist tervikliku Euroopa poolaasta protsessi juurde juba järgmises tsüklis. Tulevaste Euroopa poolaasta tsüklite ühtlustamiseks ja optimeerimiseks tehtavad jõupingutused peaksid hõlmama dialoogi liikmesriikidega ning nõuetekohast arutelu asjaomastes nõukogu koosseisudes ja nende nõuandvates organites.
10. Tööhõivekomitee väljendab heameelt Euroopa sotsiaalõiguste samba tegevuskavas sätestatud ELi 2030. aasta peamiste eesmärkide üle ja selle üle, et põhitähelepanu on pööratud Euroopa poolaastale kui peamisele järelevalvevahendile. Kavas esitatud ja Euroopa Ülemkogu poolt tervitatavaks peetud uued ELi 2030. aasta peamised eesmärgid tööhõive, oskuste ja sotsiaalpoliitika valdkonnas vastavad tööhõivekomitee ja sotsiaalkaitsekomitee ning EPSCO ministrite üleskutsele võtta järelemeetmeid strateegia „Euroopa 2020“ suhtes³. Eesmärgid tuleks täielikult integreerida Euroopa poolaastasse, tuginedes strateegiast „Euroopa 2020“ saadud kogemustele. Tööhõivekomitee toetab samuti eesmärki parandada tööhõive ja sotsiaalse olukorra jälgimist ja hindamist kogu liidus, toetades läbivaadatud sotsiaalnäitajate tulemustabelit. Selleks nõustus tööhõivekomitee lisama sotsiaalnäitajate tulemustabelisse⁴ valitud uued põhinäitajad, mille pakkus välja komisjon.

---

³ Samuti kutsutakse liikmesriike üles seadma ambitsioonikaid riiklikke eesmärgi, mis annavad piisava panuse ELi peamiste eesmärkide saavutamisse, võttes nõuetekohaselt arvesse iga riigi lähteolukorda.

⁴ Neid tuleks kasutada ühises tööhõivearuandes, võttes arvesse vajalikke selgitusi nende määratluste ja kasutamise kohta, nagu on üksikasjalikult kirjeldatud tööhõivekomitee ja sotsiaalkaitsekomitee arvamuses läbivaadatud sotsiaalvaldkonna tulemustabelit käsitleva komisjoni ettepaneku kohta, mille tööhõive, sotsiaalpoliitika, tervise- ja tarbijakaitseküsimuste nõukogu kiitis heaks 14. juunil.

11. Vaatamata 2021. aasta Euroopa poolaasta kohandustele jätkas tööhõivekomitee liikmesriikide jõupingutuste jälgimist täita asjakohaseid 2019. ja 2020. aasta riigipõhiseid soovitusi. Tööhõivekomitee tehtud ülevaated näitavad, et pandeemia puhkemine sundis liikmesriike keskenduma oma jõupingutustes sellele, et leevendada kriisi mõju töötajatele, leibkondadele ja ettevõtjatele. Lühendatud tööaja kavasid ja palgatoetusi kasutati peamiselt töökohtade säilitamise toetamiseks, mõnel juhul olemasolevate, kuid veel laiendatud ja/või kohandatud vahendite alusel, mõnel juhul uute meetmete kehtestamisega. Mitmesugust rahalist abi anti eelkõige mittepalgalistele töötajatele või ebatüüpiliste lepingutega töötajatele, sealhulgas hooajatöötajatele ja muudele haavatavatele rühmadele, kusjuures noored ja naised olid tavaliselt tähtajaliste lepingutega töötajate hulgas üleesindatud. Õigeaegsel toetusel oli otsustav roll kriisist tööhõive üldisele tasemele avalduva mõju leevendamisel, töökohtade säilitamise tagamisel ja töökohavahetuste haldamisele aluse panemisel.
12. Liikmesriigid tugevdasid ka aktiivset tööturupoliitikat, eelkõige seoses töötsijate ja suure töökaotusriskiga töötajate koolitamise ja nõustamisega. Rakendati distantsõpet, oskuste täiendamist ja ümberõpet ning digikoolitust, et toetada nii töötajaid kui ka töötsijaid. Lisaks on tehtud jõupingutusi, et suurendada avalikes tööturuasutustes kasutatavat personali ja parandada tehnoloogilist varustust, sealhulgas investeerides teenuste digitaliseerimisse, et suurendada selliste asutuste suutlikkust ja tagada nende talitluspidevus pandeemia ajal ja pärast seda. Samuti kohaldasid liikmesriigid sageli paindlikku töökorraldust, sealhulgas kaugtööd.
13. Samal ajal on liikmesriikide eesmärk hõlbustada töötajate ümberpaiknemist tööturul, pöörates erilist tähelepanu kriisist enim mõjutatud rühmade, eelkõige noorte, naiste, puuetega inimeste ja rändetaustaga inimeste tööhõiveväljavaadetele. Komisjoni soovitusel toimivate tööhõive aktiivse toetamise meetmete (EASE) kohta pärast COVID-19 kriisi toetatakse neid jõupingutusi, visandades strateegilise lähenemisviisi töökohtade loomise ja töökohavahetuse edendamiseks, sealhulgas liikumiseks digi- ja rohesektorisse.

14. Samal ajal on mitmes liikmesriigis endiselt olulisi probleeme seoses avalike tööturuasutuste suutlikkuse ja korraldusega; tööotsijate juurdepääsuga aktiivsele tööturupoliitikale; tõhusa ja sihipärane toetusega tööotsijatele, mittetöötavatele ja mitteõppivatele noortele ja muudele haavatavatele rühmadele ning tööturul osalemist takistavate tegurite kõrvaldamisega.
15. Kriis mõjutas negatiivselt pikaajaliste töötute integreerimist tööturule, sest see mõjutas juurdepääsu individuaalsele nõustamisele ja profiilianalüüsile, samuti registreerimisele ja integreeritud teenuste osutamisele ning kõikide kõnealuste teenuste kättesaadavust. Tervise- ja ohutuskaalutlustel tegid paljud liikmesriigid jõupingutusi, et üle minna veebipõhiste teenustele. Digiülemineku tulemused on olnud siiski erinevad, osaliselt seetõttu, et pikaajalistel töötutel ja mitteaktiivsetel isikutel, eelkõige madalamate IKT-oskustega isikutel on ebavõrdne juurdepääs sellistele teenustele.
16. Seoses naiste olukorraga tööturul on mitmel liikmesriigil ühised poliitilised väljakutsed, eelkõige sealhulgas seoses püsiva tööhõiveldõhe, osalise tööajaga töötavate naiste suure osakaalu, soolise palga- ja pensionilõhe ning tugeva soolise mõõtmega pikaajalise hoolduse sektoris. Püüdes suurendada naiste võimalusi tööturul, on liikmesriigid investeerinud alusharidusse ja lapsehooidu, et parandada nii teenuste kättesaadavust kui ka kvaliteeti. Selles kontekstis võib olla asjakohane eri valitsustasandite vaheline koordineerimine, et tagada teenuste kättesaadavus. Lisaks on mõned liikmesriigid on reforminud vanemapuhkust ja -hüvitisi ning laiendanud isadushüvitisi, et parandada töö- ja eraelu tasakaalu.

17. Tööturu killustatusega seotud probleemid on endiselt struktuurse tähtsusega. Pandeemia on toonud esile varasemad nõrgad kohad, mille puhul on töökohtade kadumine peamiselt koondunud sektoritesse, kus on levinud vähem turvalised tööhõivevormid (sealhulgas mittepalgalise töötajana tegutsemine), ning mille puhul noored ja haavatavad rühmad on ebaproportsionaalselt mõjutatud. Enne COVID-19 kriisi viidi tööturu killustatuse vähendamiseks läbi mitu reformi ja mõnel juhul pandeemia aeglustas märkimisväärselt nende rakendamise tempot. Paljudes liikmesriikides on tööinspeksioonide tegevus ja nende suutlikkuse suurendamise meetmed peamised elemendid tööturu killustatuse vähendamiseks. Sel eesmärgil saab tõhusalt kombineerida poliitikameetmeid, mis pakuvad stiimuleid, näiteks värbamistoetusi, ja täitemeetmeid trahvide kujul. Tööhõive kaitset käsitlevate õigusaktide ja regulatiivsete lünkade läbivaatamise tähtsus killustatuse probleemi lahendamiseks on endiselt tähtis. Samal ajal vajab uute töövormide, eelkõige platvormitöö suur levik täiendavat analüüsimist seoses asjaomaste töötajate töötingimustega.
18. Tööjõu maksustamise valdkonnas on tehtud edusamme, et vähendada tööjõu maksukoormust, eelkõige madala ja keskmise sissetulekuga inimeste puhul, peamiselt maksusoodustusmeetmete võtmise ja sotsiaalmaksete vähendamise kaudu. Muud maksusüsteemiga seotud küsimused, eelkõige konkreetsed puudujäägid või ebatõhusused, ning tegurid, mis pärsivad töötamist leibkonna teise palgasaajana, on siiski endiselt lahendamata. Deklareerimata töö vallas tuvastati mitmemõõtmeliste strateegiate kui võtmetähtsusega tegurite asjakohasus ning eri ametiasutuste vahelise koostöö oluline roll.

19. Investeeringud oskuste täiendamiseks, täiskasvanuharidusse ja elukestvasse õppesse on jätkuvalt poliitilised prioriteedid. Kriisiga toimetulekuks suurendasid mitu liikmesriiki eelarvet, et teha suuremaid investeeringuid haridusse ja oskustesse, eelkõige põhilistesse digioskustesse, taristusse ja veebipõhisesse lahendustesse, nagu digiplatvormid. Liikmesriigid kipuvad kombineerima COVID-19 pandeemia reageerimist pikemaajalise perspektiiviga, mille eesmärk on toetada tulemuslikku tööturustaatuste vahelist liikumist parema kvaliteediga töökohtade suunas, tegeledes samal ajal ka digi- ja rohepöördest tulenevate väljakutsetega. Märkimisväärseid investeeringuid ja reforme on tehtud kõigil haridustasanditel, sealhulgas alushariduses ja lapsehoiuses, üldhariduses, esma- ja jätkukutseõppes, kõrghariduses ja täiskasvanuhariduses. Liikmesriigid on võtnud ka meetmeid, et muuta haridus- ja koolitussüsteemid paremini vastavaks tööturu vajadustele ning käsitleda haridusalase ebavõrdsusega seotud probleeme ning vähendada digilõhet.
20. Edusammud nii 2019. kui ka 2020. aasta riigipõhiste soovituste rakendamisel on siiski ebahõlpsad. Struktuursed probleemid valmistavad mõnes liikmesriigis endiselt suurt muret ja nõuavad täiendavaid meetmeid, eelkõige seoses järgmisega: haridussüsteemist varakult lahkumine; haridustulemused üldhariduses ning kutseõppes (sealhulgas seoses kehvade õpitulemustega ja PISA tulemustega); vähene osalemine täiskasvanuhariduses; tööjõu alakvalifitseeritus; sotsiaalne ja territoriaalne ebavõrdsus haridusele, koolitusele, digioskustele ja taristule juurdepääsul. COVID-19 kriis on süvendanud varasemaid väljakutseid pidevate liikumispiirangute ja sotsiaalse distantseerumise meetmete tõttu, teravdades probleeme seoses digilõhe ning ebavõrdsuse juurdepääsuga haridusele ja koolitusele. Rõhutati haavatavate ja ebasoodsas olukorras olevate rühmade rasket olukorda ning probleeme, millega puuetega inimesed haridussektoris ja tööturule juurdepääsul silmitsi seisavad. Sellele reageerimiseks kasutavad mitmed liikmesriigid lisaks riiklikule rahastamisele vajalike reformide elluviimiseks juba ulatuslikult või kavatsevad kasutada olemasolevaid ELi vahendeid, nagu Euroopa Sotsiaalfond+ ning taaste- ja vastupidavusraha.

21. Nagu on rõhutatud Euroopa sotsiaalõiguste sambas, on tulemuslik sotsiaaldialoog ja sotsiaalpartneritega konsulteerimine poliitika kujundamise ja rakendamise üle vastavalt riiklikele tavadele otsustava tähtsusega, et saavutada nõuetekohaseid ja kestlikke poliitilisi tulemusi. Sotsiaaldialoogi käsitlevate riigipõhiste soovitude rakendamisel tehtud edusammude hindamine näitas, et asjaomastes liikmesriikides on kehtestatud asjakohased raamistikud, kuid sotsiaalpartnerite sisuliseks kaasamiseks on vaja teha täiendavaid jõupingutusi. Endiselt on suuri probleeme sotsiaalpartneritega konsulteerimise praktiliste aspektidega läbipaistvuse, õigeaegsuse ja otstarbekuse osas, samuti seoses tegeliku mõjuga poliitika kujundamisele. Teatati mõningatest julgustavatest arengusuundadest, eelkõige sotsiaalpartnerite aktiivsemast osalemisest kriisivastaste meetmete väljatöötamisel ja miinimumpalga kehtestamisel. Pikemas perspektiivis on sotsiaalpartnerite suutlikkuse suurendamine jätkuvalt oluline eesmärk.